

News / Uutiset

Turvallinen tiedonhallinta – vaikuttavat sähköiset palvelut

Odotettavissa koko maassa -seminaari 4.10.2018

Itä-Suomen yliopistolla järjestettiin 4.10.2018 jo kahdeksannen kerran ”Odotettavissa koko maassa” sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon keskusteluforum. Seminaarissa saatiin kuulla asiantuntijaluentoja ajankohtaisista sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintaan liittyvistä teemoista. Päivän isot teemat liittyivät potilasturvallisuuteen, tietosuojaan ja SoTe-uudistuksen vaikutuksiin, tarkasteltuna sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan näkökulmasta.

Professori Kaija Sarannon avauspuheenvuoron jälkeen Kuopiossa vieraileva professori Patricia Dykes Harvardin yliopistosta ja Brighamien naisten sairaalasta kertoi heillä kehitetystä potilasturvallisuutta lisäävästä toimintamallista, jonka avulla on voitu vähentää potilaiden kaatumisiin liittyviä riskejä. Toimintamalli perustuu vahvaan näyttöön ja sitä on vuosien ajan kehitetty myös käytännön kokemuksiin perustuen. Kyseistä toimintamallia ollaan nyt ottamassa käyttöön Kuopion yliopistollisessa sairaalassa. Potilasturvallisuus-teemaa jatkoi lääkintälaitelainsäädännön kautta Clinipower Finland Oy:n toimitusjohtaja Maija Laukkanen. Laukkanen nosti esiin erityisesti uuden lääkintälaitelaitedirektiivin (MDD 2017/745) vaikutukset ohjelmistokehitykseen, sillä vuodesta 2007 alkaen hoitoon liittyvät ohjelmistot on luettu lääkintälaitelainsäädännön piiriin. Potilasturvallisuuden näkökulmasta olennaista on päivitetyn lääkintälaitelainsäädännön tuomien raamien lisäksi ymmärtää valmistajan ja käyttäjien vastuut. Potilasturvallisuuteen liittyi myös HUS Yhtymähallinnon SOTE-järjestämisen vastuuvastuuvalmistelija ja potilasturvallisuuspäällikkö Sari Palojoen esitys, jossa hän kuvasi vuonna 2017 julkaistun väitöskirjatutkimuksensa kautta sähköisten potilastietojärjestelmien käytöstä johtuvia virhetilanteita. Tutkimuksen mukaan virheiden määrä on noussut sähköisten potilastietojärjestelmien käytön lisääntymisen myötä, vaikka valvontaviranomaisen aineiston perusteella ilmoituksia tehdään edelleen liian vähän. Tutkimustulosten perusteella käyttäjien osaa-

mista vahvistamalla virhetilanteita voidaan ehkäistä. Lisäksi valvontaa lisäämällä virhetilanteet saataisiin yhä paremmin tietoisuuteen.

Itä-Suomen yliopiston tietosuojavastaava Helena Erosen esitys käsitteli tietosuojaa. Asiakkaiden valvutuneisuus terveystietojensa tietosuojaa kohtaan on kasvanut uuden tietosuojadirektiivin voimaan astumisen ja SoTe-valmistelujen myötä. Asiakkaiden vaatimukset tietojensa turvaamiseksi edellyttävät sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa toimenpiteitä toimintansa kehittämiseksi ja mahdollisten epäkohtien tunnistamiseksi ja korjaamiseksi. Uusi tietosuojadirektiivi ohjaa tietosuojan huomioimiseen tietosuojan osoitusvelvollisuuden, loukkausten ilmoitusvelvollisuuden sekä sanktioiden kautta. Lupaus tietosuojasta huolehtimisesta ei siis riitä, vaan tietosuojan toteutuminen pitää jatkossa pystyä myös osoittamaan. Rikkomuksista seuranneiden sakkojen lisäksi sanktion merkitys korostuu, sillä uhkana on myös rekisterin ylläpidon kieltäminen, mikäli tietosuojavaatimuksia rikotaan.

Kolmas teema käsitteli SoTe uudistusta. Sosiaali- ja terveysministeriön erityisasiantuntija Mikko Huovila kertoi, miten SoTe-uudistuksessa on valmistauduttu uuteen maakuntien ohjausmalliin sekä tiedolla ohjaamiseen ja johtamiseen, joita pyritään toteuttamaan niin maakunnissa kuin viranomais- ja ministeriötasolla. Kehityksessä on edetty teknisen toteutuksen osalta hyvin ja ensimmäinen versio on jo testattavana Terveyden- ja hyvinvointilaitoksen tietoikkunassa. Kehittämispäällikkö Juha Mykkänen Terveyden- ja hyvinvointilaitokselta käsitteli esityksessään SoTe-uudistusta pohtien, miten SoTe-uudistus toteutuu suhteessa Kanta-palveluihin. Mykkäsen mukaan SoTe-uudistus on Kanta-palveluiden kanssa yhteensopiva, sillä suurelta osin sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan tarpeet ovat samankaltaiset. Suomessa on tehty pitkäjänteisesti työtä tiedon rakenteisuuden ja jakamisen edis-

tämiseksi, ja tämän työn tuotoksia voidaan nyt hyödyntää SoTe-uudistuksessa. Hyödyntäminen edellyttää kuitenkin edelleen laaja-alaista yhteistyötä, sekä osaamisen vahvistamista.

Mielenkiintoisten vierailijaluentojen lisäksi tapahtumassa palkittiin vuoden pro gradu. Palkinnon saivat Pirjo Hilama ja Minna Rauhala työstään ”Valtakirjaan perustuva puolesta-asiointi: tapa asioida sähköisesti terveydenhuollossa”. Palkinnon jakoi Innofactor Oyj:n toimitusjohtaja Sami Ensio. Hilaman ja Rauhalan työ sai

hyvän toteutuksen lisäksi erityistä kiitosta aiheen ajankohtaisuudesta.

Lisätietoa:

Anna Vahteristo, kehityspäällikkö TtM
Sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon maisteriopiskelija
Itä-Suomen yliopisto, Sosiaali- ja terveysjohtamisen laitos, Kuopio
avahteri(a)student.uef.fi